

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **M. K.**, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčnickém právu 376/1, Praha 2, proti rozhodnutí ministryně práce a sociálních věcí ze dne 22. 6. 2016, č. j. MPSV-2016/63621-923/51-3, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 10. 2016, č. j. 20 Ad 49/2016 – 25,

t a k t o :

- I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**
- II. Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 4. 10. 2016, č. j. 20 Ad 49/2016 – 25, **se ve výroku II. zrušuje** a věc **se v tomto rozsahu vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Předmětem správního řízení byla důvodnost žádosti žalobkyně o obnovu řízení ukončeného rozhodnutím žalovaného č. j. MPSV-UM/17896/12/9S-MSK, které nabylo právní moci dne 31. 12. 2012 a jímž bylo potvrzeno rozhodnutí Úřadu práce České republiky, Krajské pobočky v Ostravě, o zamítnutí žádosti žalobkyně o dávku státní sociální podpory – příspěvek na bydlení. Žalovaný žádost o obnovu řízení zamítl, načež ministryně práce a sociálních věcí v záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítla i rozklad podaný proti rozhodnutí žalovaného.

[2] Proti napadenému rozhodnutí brojila žalobkyně žalobou ke Krajskému soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“), kterou spojila se žádostí o osvobození od soudních poplatků a návrhem na ustanovení zástupce. Krajský soud I. výrokem usnesení ze dne 4. 10. 2016, č. j. 20 Ad 49/2016 – 25 (dále jen „napadené usnesení“), přiznal žalobkyni úplné osvobození od soudních poplatků a II. výrokem téhož usnesení zamítl návrh žalobkyně na ustanovení zástupce z řad advokátů. Krajský soud připomněl, že z § 35 odst. 8 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), plynou dvě podmínky, které musí být kumulativně splněny, má-li dojít k ustanovení zástupce účastníku řízení. Zaprvé musí jít o účastníka, u něhož jsou dány předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, a zadruhé musí být ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně práv tohoto účastníka. Žalobkyně přitom splňovala pouze první ze zákonných podmínek. Nezbytnost ustanovení zástupce krajský soud neshledal, neboť z obsahu žaloby dovodil, že se žalobkyně bez problémů orientuje v hmotněprávních i procesních předpisech, zná svá práva a je schopna samostatně sepsat dostatečné a téměř odborné podání k soudu, které je vnitřně systematizované a obsahuje veškeré podstatné formální i materiální náležitosti. Nadto krajský soud poznamenal, že nešlo o mimořádně složitou věc, nýbrž o posouzení, zda byly splněny podmínky pro obnovu správního řízení.

II. Obsah kasační stížnosti

[3] Proti II. výroku napadeného usnesení podala žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) kasační stížnost, z jejíhož obsahu je zřejmé, že je přesvědčena o důvodnosti svého návrhu na ustanovení zástupce. Namítá, že nemá právní vzdělání, což jí znesnadňuje orientaci v právních věcech, a proto není vždy schopna reagovat na požadavky soudu. Tvrdí, že nadále splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, což dokládá vyplněným formulářem *Potvrzení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech*. Prostřednictvím kasační stížnosti také žádá o ustanovení zástupce pro toto řízení před Nejvyšším správním soudem.

III. Posouzení kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem

[4] Nejvyšší správní soud nejprve zkoumal formální náležitosti kasační stížnosti. Konstatoval, že stěžovatelka je osobou oprávněnou k jejímu podání, neboť byla účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.) a kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.).

[5] Jelikož stěžovatelka požádala o ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti, posoudil Nejvyšší správní soud předně důvodnost tohoto návrhu. Podle § 35 odst. 8 s. ř. s. „[n]avrhovatel, u něhož jsou splněny předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to nezbytně třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát“. Obecně přitom platí, že zastoupení advokátem je podmínkou řízení o kasační stížnosti (§ 105 odst. 2 s. ř. s.), a proto se při ustanovování zástupce pro toto řízení zvláště nezkoumá, zda je toho nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatele. V nyní souzené věci, kdy je napadáno usnesení, jímž krajský soud neustanovil stěžovatelce zástupce, se ovšem § 105 odst. 2 s. ř. s. o povinném zastoupení advokátem

pokračování

neuplatní, a proto Nejvyšší správní soud zastoupení nepožaduje (k tomu blíže usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu č. j. 1 As 196/2014 – 19, publ. pod č. 3271/2015 Sb. NSS, konkrétně jeho odst. 29). Pokud však stěžovatelka o ustanovení zástupce sama požádala, musí být o její žádosti rozhodnuto.

[6] Vzhledem k tomu, že krajský soud stěžovatelku osvobodil od placení soudních poplatků a Nejvyšší správní soud neshledal, že by došlo ke změně předpokladů, které vedly k přiznání tohoto benefícia, je naplněna první zákonná podmínka. Co se týče splnění druhé zákonné podmínky, tj. existence nezbytné potřeby zastoupení stěžovatelky advokátem, ta v řízení o kasační stížnosti splněna není. Kasační stížností je totiž brojeno proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu a předmětem řízení před Nejvyšším správním soudem je jednoduchá otázka (zda krajský soud z obsahu stěžovatelčiny žaloby a charakteru jím souzené věci správně dovodil, že je stěžovatelka schopna hájit své zájmy sama). K tomu, aby zdejší soud přezkoumal zákonnost napadeného usnesení v rozsahu jeho II. výroku, postačuje, že stěžovatelka v kasační stížnosti zpochybnila (třebaže obecně) úvahu krajského soudu o tom, že je schopna orientovat se v právních věcech a reagovat na požadavky soudu. Kasační stížnost tedy obsahuje dostatečné argumenty, a není nutné ustanovit stěžovatelce pro řízení před Nejvyšším správním soudem zástupce (srov. např. rozsudek zdejšího soudu ze dne 3. 3. 2016, č. j. 10 As 7/2016 – 17, nebo usnesení ze dne 27. 8. 2015, č. j. 1 As 197/2015 – 15, kterými byly stěžovatelčiny návrhy na ustanovení zástupce pro řízení o kasačních stížnostech za obdobné procesní situace taktéž zamítnuty). Proto bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno v I. výroku tohoto rozsudku.

[7] V napadeném usnesení dospěl krajský soud k tomu, že stěžovatelce není pro řízení o žalobě nezbytně třeba ustanovit zástupce z řad advokátů. Svůj názor přitom odůvodnil primárně schopností stěžovatelky orientovat se v právních předpisech a dostatečně formulovat žalobu. Podpůrně dodal, že se řízení o žalobě netýká mimořádně složitě věci.

[8] Nejvyšší správní soud předně shrnuje, že správní orgány založily svá rozhodnutí ve věci zamítnutí žádosti stěžovatelky o obnovu řízení na tom, že stěžovatelka 1) podala žádost až po uplynutí zákonem stanovené objektivní tříleté lhůty (§ 100 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů), a 2) svou žádost nepodložila tím, že by vyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, které existovaly v době původního řízení a které stěžovatelka nemohla v původním řízení uplatnit [jak předpokládá § 100 odst. 1 písm. a) správního řádu]. V řízení před krajským soudem tedy půjde o posouzení právní otázky, zda byly dány předpoklady pro zahájení obnovy správního řízení, či nikoliv. Nejvyšší správní soud přisvědčuje krajskému soudu v tom, že takto vymezená věc není právně ani skutkově složitá či nepřehledná.

[9] Narozdíl od krajského soudu však má Nejvyšší správní soud za to, že stěžovatelka v tomto konkrétním případě neprokázala, že je schopna v řízení o žalobě proti napadenému rozhodnutí svá práva samostatně a kvalifikovaně bránit. Stěžovatelka sice podala ke krajskému soudu poměrně obsáhlou žalobu, kterou sepsala srozumitelným jazykem a podpořila ji odkazy na právní předpisy, avšak při úvahách o nezbytnosti zastoupení nelze pominout, že stěžovatelka v žalobě neuvedla žádnou právní argumentaci vztahující se přímo k napadenému rozhodnutí. Zatímco napadené rozhodnutí (a jemu předcházející rozhodnutí žalovaného) se týká nesplněných předpokladů pro povolení

obnovy řízení, stěžovatelka v žalobě argumentuje tím, že jí měl být přiznán příspěvek na bydlení, neboť osvědčila, že splňuje podmínky stanovené zákonem č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře, ve znění pozdějších předpisů. Z obsahu stěžovatelčina podání je patrné, že žalobní tvrzení jsou namířena proti správním rozhodnutím z roku 2012 ve věci zamítnutí žádosti stěžovatelky o přiznání příspěvku na bydlení, nikoli proti správním rozhodnutím z roku 2016 ve věci zamítnutí žádosti stěžovatelky o obnovu správního řízení proběhnuvšího v roce 2012.

[10] Stěžovatelka nadto žalobou brojí i proti jakémusi (nejasně specifikovanému) rozhodnutí krajského soudu, což činí její žalobu poněkud zmatečnou a z čehož lze usuzovat, že stěžovatelka použila pro účely řízení o žalobě zřejmě jako „vzor“ některou ze svých dříve podaných kasačních stížností v jiné věci bez toho, aby její text v potřebné míře upravila. Pokud stěžovatelka v žalobě (na č. l. 4 spisu krajského soudu) uvádí, že Nejvyšší správní soud v mezidobí rozsudkem sp. zn. 3 Ads 37/2015 zrušil jedno z rozhodnutí krajského soudu, a to je novou skutečností, která by měla být zohledněna, nelze tuto její argumentaci pokládat za žalobní bod zpochybňující rozhodovací důvody správních orgánů. Nejvyššímu správnímu soudu je totiž z jeho rozhodovací činnosti známo, že přesně takovou argumentaci stěžovatelka uplatnila přinejmenším v řízení o kasační stížnosti sp. zn. 5 Ads 74/2016, v němž napadala rozsudek krajského soudu, kterým byl zamítnut její návrh na obnovu *soudního* řízení. Rozebírané žalobní tvrzení se tak sice na první pohled může jevit jako argumentace směřující proti napadenému rozhodnutí, ve skutečnosti ale jde o stížní argumentaci uplatněnou v jiném soudním řízení za jiného skutkového a právního stavu (která zřejmě nedopatřením zůstala obsahem žaloby podané v nyní posuzované věci). Že jde o výtky, jež přímo nesouvisí s důvody napadeného rozhodnutí, lze dovodit i z toho, že je obsažena v té části žaloby, v níž stěžovatelka brojí proti onomu blíže neurčenému rozhodnutí krajského soudu.

[11] V žalobě lze stěží nalézt jakýkoliv žalobní bod, jímž by stěžovatelka konkrétním způsobem zpochybňovala závěr napadeného rozhodnutí, že žádost o obnovu řízení byla podána po uplynutí tříleté lhůty a že nevyšly najevo dříve neznámé skutečnosti nebo důkazy, jež zde byly již v roce 2012, ale nemohly být uplatněny. Ve světle těchto zjištění tak nemůže názor krajského soudu, podle něhož je žaloba dostatečným a téměř odborně napsaným dokumentem, který obsahuje podstatné materiální náležitosti, vůbec obstat. Rovněž úsudek krajského soudu, že se stěžovatelka bez problému orientuje v hmotněprávních i procesních předpisech, nepovažuje pro tento případ Nejvyšší správní soud za přílehlavý, neboť z obsahu žaloby je naopak seznatelné, že stěžovatelka směšuje procesní důvody, pro které byla její žádost o obnovu řízení zamítnuta, s těmi, pro které jí dříve nebyl přiznán příspěvek na bydlení. Lze tak uzavřít, že způsob, jakým krajský soud odůvodnil výrok napadeného usnesení o zamítnutí návrhu stěžovatelky na ustanovení zástupce, je výsledkem nesprávného právního posouzení [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.].

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

[12] Nejvyšší správní soud zamítl žádost stěžovatelky o ustanovení zástupce z řad advokátů s ohledem na to, že stěžovatelka nemusela být v tomto řízení o kasační stížnosti

pokračování

advokátem povinně zastoupena a jeho ustanovení současně nebylo v řízení před zdejším soudem objektivně třeba k ochraně jejích práv.

[13] Krajský soud však podle Nejvyššího správního soudu posoudil splnění podmínky uvedené v § 35 odst. 8 s. ř. s., tj. nezbytnost zastoupení stěžovatelky v řízení o žalobě, nesprávně. Nejvyšší správní soud proto napadené usnesení v rozsahu jeho II. výroku zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení (§ 110 odst. 1 věta první s. ř. s.). V něm bude krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku (§ 110 odst. 4 s. ř. s.) a znovu posoudí důvodnost stěžovatelčina návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. V rozhodnutí o věci samé rozhodne i o náhradě nákladů tohoto řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 23. listopadu 2016

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu